

מורא ושמירת מקדש בזמן הזה

א. מורא מקדש

"ירושלים — שהיא עיר קדשנו ותפארתנו, ראוי לה הקיום והישוב לפי מדרגת המקום, והיא בהתחלת הישוב כמו שהתחלת החי הוא הלב" (מהר"ל נצח ישראל, פרק ת), ועיקרה הוא בית המקדש כמו שאמרו (שמות רבה לב) על הכתוב (ירמיה ג, יט) ואתן לכם ארץ חמדה — למה נקראת חמדה — שבית המקדש ניתן בתוכה, הדא הוא דכתיב, "זהר חמד אלוקים" (תהלים סח, יז).

"בית המקדש" הוא שורש החיים (פתיחתא דאיכא רבתי) ונקרא "בית חיינו" (ויקרא רבה יט) וכמו שאדם אינו שוכח את חייו, כך נתחייבנו לזכור ירושלים והמקדש כשבועת המשורר האלוקי "אם אשכחך ירושלים — תשכח ימיני" (תהלים קלז, ה). עלינו לזכור את בניינו ולשמוח בתיקונו כי הוא "תל־תלפיות", "שכל הפיות מתפללים עליו בברכה" (שיר השירים רבה ד).

'מקום המקדש' מחייב מורא, ומשום כך נקרא 'מוריה'. — עשאו מן מורא ששם יראו האלוקים ויעבדו לפניו (רמב"ן בראשית כב, ב). למקום הקדוש הזה אנו מקושרים אליו בכל נפשנו ורוחנו ובכל חיי בשמתנו, ויראת הדרו וגאון תפארתו חופפת עלינו תמיד גם בזמן שוממותו.

התורה ציוותה: "את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו...". (ויקרא יט, ל; כו, ב) ומכאן מצות עשה לירא מן המקדש שנאמר "ומקדשי תיראו", ונמנית במניין המצוות (רמב"ם הלכות בית הבחירה ז, א; ספר המצוות מצות עשה כא; סמ"ג עשין קסד והחינוך מצוה רנד). הגמרא (יבמות דף ו, ב) אומרת "ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שהזהיר על המקדש, ושיכן שכינתו שם". מצוה זו נוהגת לדורת — "מה שמירה האמורה בשבת לעולם אף מורא האמור במקדש — לעולם" (שם בגמרא; תורת כהנים קדושים פ"ז; רמב"ם שם הלכה ז). אפילו לשיטת הראב"ד (הלכות בית הבחירה ו, טז) צידדו הרבה אחרונים שגם לדעת הראב"ד, מצות עשה דמורא מקדש נוהגת גם בזמן הזה, כיוון שעל כל פנים נתקדש המקום ואין אחרי ירושלים היתר במות (עיין ערוך לגר יבמות דף ו, ב; מנחת חינוך רגד ומקדש מלך דף לה"לו). הוכחה לכך, שהראב"ד שתק ולא השיג על הרמב"ם שכתב שהעשה של 'מקדשי תיראו' נוהג גם בזמן הזה (הלכות בית הבחירה ז, ז).

'מורא מקדש' כתבו הרבה מן הראשונים שהוא נוהג אף בהר הפית ולא רק מן

העזרה ולפנים — שכתוב "והיה מחניך קדוש" (דברים כג, טו) ולמדו מזה בספרי (כי תצא רנח), דלא יכנס אדם להר הבית במקלו ובמנעלו... וכו'. ופירש ה"ספרי דבי רב", דלהכי אסור גם בהר הבית כי 'מחניך' משמע שני מחנות — מחנה שכינה, ומחנה לוייה שהוא הר הבית. (ועיין בזה רמב"ם פרק ז; יראים סימן תט; יבמות ו, ב; תורת כהנים פרק ז; מנחת חינוך רנד).

ב. שמירת המקדש

על שמירת המקדש נצטוונו בתורה "ואתה ובניך אתך לפני אוהל העדות... ושמרו משמרתך ומשמרת כל האוהל" (במדבר יח, ב—ה). מצוה זו היא מצות עשה שנאמר "ושמרו את משמרת אוהל מועד" (שם) וגמנית במניין המצוות (רמב"ם הלכות בית הבחירה ח, ב; ספר המצוות מצות עשה כב; סמ"ג עשין קסה; החינוך מצוה שפח). ומלבד שהיא מצות עשה, היא גמנית גם במניין הלאוין שהזהירה תורה שלא לבטל השמירה "ושמרתם את משמרת הקודש" (שם פסוק ה). וכתב הרמב"ם (שם הלכה ג), שלשון שמירה אזהרה היא, ולכן השמירה היא בלא תעשה, ואם מבטלים אותה — עוברים בלא תעשה (עיין רמב"ם שם; ספר המצוות לא תעשה סז; חינוך מצוה שצא). ואם נשאל, הרי פסוקים אלו נאמרו במשכן ולא "במקדש" שהוא בניין עולמים? תירצו המפרשים — שהמצוה נוהגת לדורות במקדש משום שמקדש נקרא משכן (עיין עירובין דף ב, א; שבעות דף טז, ב; הרא"ש, הראב"ד בתמיד דף כו, א; והרע"ב בריש מסכת תמיד וכו').

טעמי המצוה: כבר אמרנו שמצות מורא מקדש מוטלת עלינו גם בזמן הזה מטעם שקיימא לו, שקדושת המקום היא קדושה נצחית, עולמית כי הכתוב צווח "והשמותי את מקדשיכם...". (ויקרא כו, לא) ודרשו בגמרא — "אף בשעה שהם שוממין — בקדושתן הם עומדים" (תורת כהנים שם; מגילה דף כת, א; ועיין משפט כוהן סימן צו. שו"ת בני ציון ב). מטעם זה כתב הרמב"ם (הלכות בית הבחירה ו, יד) שקדושת ירושלים והמקדש היא מפני השכינה, ואין השכינה בטלה שנאמר והשמותי... ועוד אמרו: בין חרב בין שאינו חרב שכינה שם, שנאמר "והיו עיני ולבי שם כל הימים" (מלכים א ט, ג; מדרש תהלים יא; סמ"ג עשין קסג; וברכות דף סב, ב).

מכוח הקדושה הנצחית של מקום בית-ה', פלטרין של מלך, מתחייבת השמירה על הקדושה, על בית המקדש וקדשיו לבל נחלל הקודש, וכל שכן היום, שאנו טמאים מתים, וטמא שנכנס למקדש חייב כרת שנאמר "את מקדש ה' טמא ונכרתה הנפש" (במדבר יט, יג; ויקרא טו, לא; ספרי חוקת יט) חייבים לשמור על קדושת המקום כי שכינה בינינו אף על פי שטמאים (עיין תורת כהנים מצורע טו, לא), ואין זה כבוד לחלל רוממות קדושת השכינה, "והזרתם את בני ישראל מטומאתם... ולא ימותו בטמאתם בטמאם את משכני אשר בתוכם" (ויקרא יט, לא).

אחרי הקדמה זו, עלינו לברר מה מהות השמירה הזאת, כי הרי ישראל רחוקים מחילול הקודש, והצו של יזהר הקרב יומת' (במדבר א, נא; יח, ז) הוא לנגד עיניהם,

ולא מצאנו שיבואו טמאים למקדש, להרוס הקודש! אלא מכוח זה, נימקו הראשונים את המצוה מטעמים שונים:

(א) השמירה אינה באה בשביל פחד אויבים או ליסטים, ולא משום חשש מלחמה או התגרות הכתנים זה בזה — אלא משמרת של כבוד ויקר, שאינו דומה פלטרין שיש עליו שומרים לפלטרין שאין עליו שומרים (ספרי וטא קורח יח, ד; רמב"ם הלכות בית הבחירה ח א; פירוש המשנה ריש תמיד; ספר המצוות מצות עשה כב; הרע"ב ריש תמיד ומדות; מאירי תמיד א, א; חינוך שפח) ואין השמירה אלא כבוד ופאר להיכל ה' שגדולתו ורוממותו הם השומרים, דוגמת שומרי ארמון המלך (תפארת ישראל ריש תמיד ומדות, ורמב"ן במדבר א, ג) ובלשון הרע"ב (שם) "וגדולה היא לבית שלא יהא בלי שומרים". וכן דעת רבנו בחיי (במדבר יח).

(ב) השמירה היא משום הפח הדעת מן המקדש — כתב הרא"ש (בריש תמיד) וז"ל: "גזירת הכתוב מדכתיב ושמרו, וגם כבוד המקדש הוא שלא יסחו דעתם ממנו, לא ביום ולא בלילה שנאמר ושמרתם את משמרת הבית מסח' (מלכים ב יא, ו)". יוצא לפי הרא"ש, ששמירת המקדש באה להחזיר לתודעתנו את זכירת רוממות ואצילות מקום השכינה המהווה 'עין העדה', ומרכזו מצפון 'כנסת-ישראל', ומציאותו שופעת ברכה רוחנית וגשמית לקהל ישראל ולאנושות כולה. לפי הסבר זה מוכרחים אנו לומר שהשמירה היא בגדר 'משמרת', 'שימור', לבל נסיח דעתנו מקדושת המקדש כמו לגבי תרומה וקדשים שנאמר בהם 'משמרת' (במדבר יח, ח) ואמרו חז"ל 'עביד לה שימור' (בכורות דף לד, א) ואסורה בהיסח הדעת (עיין רש"י פסחים דף לד, א).

(ג) השמירה באה למנוע כניסת זרים למקדש — כך סובר הגר"א (תמיד א, א), והוא מסתמך על הפסוק שבו הוזכרה השמירה בבת אחת עם האזהרה ויהור הקרב יומת'. וכן היא דעת רש"י בפירושו לתורה (במדבר ג, ו) וז"ל: "ולפי ששמירת המקדש שלא יקרב זר", וכן הראב"ע שם: "שישמרו שלא יגע ישראלי אל המשכן", וכן הספורנו: "שלא יקרב טמא ולא זר לפנים, ממחיצתו...". (במדבר יח, כה). וכן סובר האיבני גור' (יורה דעה סימן תמט), שחיוב שמירת המקדש הוא כדי למנוע כניסת טמאים לתוכו.

אלה הם הנימוקים העיקריים שנתנו רבותינו ז"ל בנוגע לחיוב שמירת מקום מקדשנו. אולם עלינו לברר כל טעם וטעם, ולהסיק ממנו מסקנות. והנה על הטעם הראשון יש שאלה יסודית:

רבותינו הראשונים (הרמב"ם, החינוך, סמ"ג, הראב"ד במסכת תמיד, הר"ש שם, ברטנורא שם, רבנו שמעיה בריש מדות) שאמרו שמצות השמירה היא שמירה של כבוד, גדולה ומעלה לבית ה', נוהגת רק בלילה ולא ביום. רבים מרבותינו התקשו בזה, ותמהו — אחרי שזו שמירה של כבוד, מגלגל שלא שמרו גם ביום — ופוק חזי פלטרין של מלכים ששומרים עליו גם ביום! והמנחת חינוך' (מצוה שפח) נשאר בצריך עיון' על הראשונים האלה (וכן תמהו — המפרש ריש תמיד, הליקוטים שם ובריש מדות, תוספות יום טוב ריש מדות, משנה למלך הלכות בית הבחירה ת, א). ומוזה הסיקו כל המקשים הללו, שהשמירה על המקדש נוהגת גם

בלילה וגם ביום. והר"ש החסיד (מובא בספר דרך הקודש) הביא לזה סמך מקרא על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה' (ישעיה סב, ו). ולענ"ד, זו אינה ראייה, כי בפסוק זה מדובר על שמירת והגנת העיר ירושלים — עיר הנצח, והשומרים הללו הם אבלי-ציון שמתפללים על ישובה ובניינה הן ביום והן בלילה או המלאכים, האבות המתפללים להקב"ה שיבנה את עירו. (עיין מנחות דף פז רש"י ורד"ק ומצודות שם).

נחזור לנסות להבין ולהסביר שיטת הרמב"ם ודעימיה. הנה לכאורה מלשון המשנה (ריש תמיד) 'זוקגי בית אב ישנים' וכן מלשון (ריש מדות) 'איש הר הבית היה מחזור על כל משמר', משמע שהשמירה היתה רק בלילה, כדברי הרמב"ם ודכוותיה. אולם יש לדחות ולומר, שאין משם ראייה, כי יש לומר שהתנא בא להשמיענו איד היתה השמירה וסדריה בלילה, אבל אין כוונתו לומר שחייב השמירה הוא אך ורק בלילה ולא ביום (עיין עיר הקודש חלק ד, דף לה).

ה'תפארת ישראל' (בבועז ריש תמיד) התקשה גם כן בדעה זו, וניסח ליישב במקצת: ביום, אין צריך לשמור משום כבוד, כיוון דביום בלאו הכי על ידי הליכת כהנים בעבודתם אנה ואנה, כבוד אומר כלו, אבל בלילה שאין בו עבודה, והכהנים העובדים ישנים, צריך להראות כבוד ורוממות בית ה' על ידי הצבת משמרות. אולם סיים שמלשון הקרא 'החוגים לפני המשכן' (במדבר ג) שמשם יליף הש"ס שמירת המקדש — משמע שהשמירה גם ביום.

ולענ"ד תמוהים דברי 'תפארת ישראל', שהרי הש"ס (תמיד דף כו, א) אינו לומד מהפסוק 'החוגים' את עיקר חייב השמירה במקדש — אלא לומד ממנו מניין שבשלושה מקומות הכהנים שומרים (עיין הרע"ב ריש תמיד ובמפרש שם על הגמרא). אבל עיקר חייב השמירה נלמד מן הפסוקים שבפרשת קורח (במדבר יח, א—ה) כפי שכתבו הראשונים הנ"ל, ומהפסוק 'החוגים' נלמדת השמירה בשלושה מקומות, ולכן שאלת הגמרא 'מנא הני מילי' (תמיד דף כו, א) קאי רק על סדרי השמירה — ופירושה מניין שחייבים לשמור בשלושה מקומות. אבל אין פירושה מניין חייב השמירה — כי לפי זה צריכה הגמרא להביא הפסוקים שבפרשת קורח וצריך עיון על המפרש עצמו, שבגמרא פירש את השאלה — מגלן דבעינן שלושה שומרים, ואילו על המשנה פירש מגלן כל עיקר צורך השימור במקדש (עיין תורה תמימה במדבר ג, לח).

ויש עוד ראייה נגד הרמב"ם ודעימיה מדברי הימים (א כו, יז) "למזרח הלויים ששה... ליום... לנגבה ליום ארבעה". הרי מפורש כתוב 'ליום'. (עיין הגהת הרש"ש ריש מידות).

בלוקוטים שעל המשניות רצה לומר, שגם לרמב"ם יש מצוה לשמור גם ביום אלא שבלילות מצוה יותר (עיין שם). ובמחכ"ת, לענ"ד, אין נראה להעמיס דבר זה בדבריו של הרמב"ם שכתב 'ושמירה זו מצותה כל הלילה', וכן כתב החינוך בפירושו: "לשמור המקום, וללכת סביבו תמיד, בכל לילה ולילה, כל הלילה" (מצוה שפח). ועוד, אין מסתבר לחלק — כי אם המצוה גם ביום — מאי שבא לילה מיום? ואם המצוה רק בלילה, הרי אין צורך לשמור חינום? אולם יש ליישב דבריו ולומר, שהשמירה

מתייחסת יותר ללילות, שהוא הזמן המסוגל יותר לנזקים ופגעים כמו גנבים ליסטים וכו', לכן סובר ה'ליקוטים' בדעת הרמב"ם, שבאמת חיוב השמירה הוא מתמיד, ושייך הן ביום והן בלילה, אלא שבלילה, השמירה היא יותר נחוצה וצריכה תיגבור כפי שהמציאות מוכיחה. אבל מדברי הראב"ד בפירושו לריש תמיד — משמע להיפך מסברה זו (עיין שם).

והרא"ש נימק ששמירת המקדש היא כדי שלא יסחו דעת ממנו. ונראה שהרא"ש נייד מנימוקו של הרמב"ם, כי הוקשה לו אם זה משום כבוד ומעלה — הרי גם ביום ישנה שמירה על ארמונות המלכים, וכתמיהתו של ה'מנחת חינוך', ולכן לפי הרא"ש השמירה היא ביום ובלילה, כדי שלא נסיה דעתנו מהמקדש לא ביום ולא בלילה. אמנם, לפי נימוק זה יש להבין למה השמירה היא רק בלילה ולא ביום, כי הרי ביום בין כך ובין כך אין הדעת מוסחת מן המקדש בגלל העבודה הנעשית בו. אבל בלילה שאין קרבנות (רק אברים ופדרים) וכולם טרודים בשנתם, הרי בזמן כזה היסח הדעת מצוי, ויש בזה חילול כבוד השכינה, לכן ציוותה התורה שלאחר גמר עבודת הכהנים, לא ילכו לביתם אלא יעמידו מתוכם משמרות שמירה כדי שלא תוסח הדעת מפלטרנו של מלך. ולפי זה אפשר לומר, שגם קטנים ראויים לשמירה זו, כי לפי הרא"ש אין שמירה זו בגדר שאר השמירות ששומרים מפני גנבים או ליסטים, או מפני כבוד, אלא כדי שלא תוסח הדעת, לכן אפילו קטנים סגי כדי לסלק היסח הדעת כדברי הירושלמי (תרומות א, א), כי העיקר לזכור המקדש, לכן מצרפים גם קטנים לזכירה זו, וגם פסולי עבודה כשרים לכך. ולפי זה סרה תמיהת ה'משנה למלך' (הלכות בית הבחירה ה, ה) על המפרש (תמיד דף כו, א), שפירש שרוב השומרים היו פחותים מ'י"ג שנה. אולם הרא"ש כתב בפירושו, שהשמירה היא ביום ובלילה. והנה יש להסביר לענ"ד את יסוד מחלוקת הרמב"ם ודכוותיה, לרא"ש ודכוותיה על פי החקירה, מהו גדר המושג 'שמירה' שציוותה התורה בעניין זה. האם זה מגדר 'משמר כבוד' כמו שאמרו במכילתא 'אינו דומה פלטרין של מלך' ואין זה שמירה ממש מליסטים וכו', או ששמירה זו היא בגדר 'משמרת' שנאמרה בתורה לגבי תרומה וקדשים שהוזהרנו עליהם 'עביד לה שימור' (בכורות דף לד א) ואסורה בהיסח הדעת (רש"י פסחים דף לד, א), ולכן גם משמרת המקדש שנצטוונו עליה באותו פרק (במדבר יח) היא מטעם היסח הדעת מכבוד המקדש. ה'נפקא מינה' היא — אם מטעם כבוד ומעלה — צריך לשמור גם ביום, ואם מטעם היסח הדעת, יש לומר שרק בלילה חייבים כי ביום אין היסח הדעת, שכן הכהנים והלוויים בעבודתם. לכן הרמב"ם סובר שהשמירה היא כפשוטה, כהגדרת המושג באופן הרגיל לשמור על המקדש מפני הכבוד ולא מחשש ליסטים, וזה שייך יותר בלילה, כי מושג השמירה מתייחס בערכו — יותר ללילה, אבל ביום, הרי הכהנים והלוויים בעבודתם, ועצם המצאותם מהווה כעין שמירת כבוד המקדש.

ואילו הרא"ש סובר, שהשמירה היא בגדר 'משמרת' כעין שנאמרה בתרומה כדי שלא להסיה דעתנו מקדושת המקום הנכבד ורוממותו, ולכן לפי זה יש לומר שגוהגת רק בלילה, שהיסח הדעת מצוי יותר כפי שאמרנו, אבל לא ביום, או יש לומר, שגם ביום נוהגת, כי היסח הדעת היא כלפי העם ולא כלפי הכהנים והלוויים הנמצאים בתוך

המקדש, וכלפי העם צריכים להציב משמרות גם ביום, להזכיר לאלה שנקראים 'זרים' את גדולת ויקר המקדש המאחד נשמות ישראל ומעביר חלודת החטא החוצצת בין ישראל לאביהם שבשמים. (עיין יומא דף ט, ב; ומהר"ל בנצח ישראל פרק ה).

החינוך (מצוה שפח) נימק: "בכבוד הבית סבה לתת מוראו אל לב בני אדם ובבואנו שם לבקש תחינה וסליחה... יתרככו הלבבות אל התשובה... ומכבודו של הבית הוא למנות עליו שומרים ונוהגת בכוהנים ולויים בזמנים בוכרים בזמן הבית, כי הם נתייחדו בצוואת שמירת המקדש ולא הישראלים". ולכאורה תמוה עליו, איך הוא פוטר מצות שמירה בזמן הזה, הרי מצות מורא המקדש מוטלת עלינו גם בזמן הזה וכפי שכתב בעצמו במצוה רנד: "ונוהגת מצוה זו בזמנים ונקבות בכל זמן, שאעפ"י שהמקדש חרב... חייב כל אדם במוראו", ואם כן, מצות שמירה על המקדש שמקורה במורא המקדש וכבוד המקום תנהג גם היום! וכך תפס השואל ב'אבני נזר' (חלק יורה דעה סימן תמט), שמצות שמירה קשורה עם מצות מורא.

אולם אין הדבר כן, כפי שרואים מדברי החינוך והרמב"ם. שלגבי מצות מורא פסק הרמב"ם (ז, ז; ו ספר המצוות מצות עשה כא), שהיא מצוה לעד וגם בהיותו חרב — מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם. וכן החינוך במצוה רנד, שנוהגת בכל זמן. ולעומת זה לגבי שמירת המקדש, פסק החינוך (שפח), שנוהגת רק בזמן הבית, וצריכים להסביר: ששתי המצוות, 'מורא' ו'שמירת מקדש' מתחייבות משני דברים נפרדים. השמירה מתחייבת מדין פלטרין, מדין בניין העומד לתפארת, ולכן כשיש בניין והיכול עומד על תלו, יש מצות שמירה, לשמור על הפלטרין. וכלשון הרמב"ם (מצות עשה כב), "הנה בתבארו לך ששמירת המקדש — מצות עשה... גדולה למקדש שיש עליו שומרים, ואינו דומה פלטרין שיש עליו שומרים, לפלטרין שאין עליו, וידוע כי פלטרין הוא שם ההיכל, אמרו כי גדולת ההיכל ורוממותו הם השומרים המסודרים עליו". מפורש מדברי הרמב"ם, שמצות שמירת מקדש קשורה בהיכל, ולא במורא מקדש. וכן סובר החינוך שהשמירה היא רק בכבוד הבית... ומכבודו של בית הוא למנות עליו שומרים...

ואלו 'מורא מקדש' מתחייב מהשראת השכינה השורה במקום הקדוש הזה, ואפילו בשוממותו, כי השכינה לא זזה מן המקום, ולכן חייב כל יהודי במורא מקדש, לירא מן המקום הנכבד שהשכינה שורה עליו. לכן הגמרא (יבמות דף ו, א) אומרת: 'מה שמירת שבת לעולם, אף מורא מקדש לעולם', כי לא מן המקדש אתה ירא, אלא ממי ששיכן שכינתו במקום הזה (עיין רמב"ם מצות עשה כא). לפי הסבר זה, אין קשר בין שמירת מקדש למורא מקדש, כי הן שתי מצוות נפרדות מבחינת חיובן, אחת נוהגת גם בזמן הזה, והשניה נוהגת רק בזמן שהבית בנוי על תלו ותפארתו אופפת הכל. בזה מובן, למה התורה בפרשת השמירה (במדבר יח) מזכירה הרבה פעמים את 'אוהל מועד', וכוונתה להחדיר בתודעתנו, שרק כשיש אוהל, היכל, בנין, חיוב שמירה על הפלטרין מתורת כבוד, או מטעם היסח הדעת כדעת הרא"ש.

הגרי"א וכמה מהראשונים ז"ל נימקו, שהשמירה באה למנוע כניסת טמאים למקדש. דבר זה נסתר מדברי החינוך והרמב"ם, שכתבו שמצות השמירה נוהגת רק בזמן

הבית, והרי הם סוברים שקדושת המקדש קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא (רמב"ם
 ו, ט; חינוך קפד, סג). ואפילו בזמן הזה יתחייב כרת הנכנס לשם והוא טמא (חינוך
 סג). וכפסקו של ה'מגן אברהם' (אורח חיים תקסא, כ; טור ושלחן ערוך יורה דעה
 שלא, קלה), ואם השמירה היא למנוע כניסת טמאים, היתה צריכה לנהוג גם היום.
 אולם, לפי מה שכתבנו למעלה, לא קשה, כי באמת הטעם הוא כפי שאומר הגר"א
 ודעימיה למנוע כניסת זרים, אבל בכל זאת לא שייכת שמירה היום, כי השמירה
 מחוייבת אך ורק כשיש היכל בנוי, פלטרין עומד על תלו, כפי שהסברנו בדעת החינוך,
 או אפשר לומר, שלא שייכת היום מן הנימוקים שכתב ה'אבני נזר' (חלק יורה דעה
 תמט): א) השמירה היא עבודה לדעת כמה מהראשונים וטמא פסול לעבודה, גם אם
 הוא עושה את עבודתו מחוץ למקדש; ב) — איננו יודעים כיום את המשמרות, ומשורר
 ששיער חייב מיתה. לכן אסור לבן-לוי לשמור שמו מן המשוררים הוא. ולפי הטעמים
 הללו שכתב ה'אבני נזר', יסבור הגר"א ודכוותיה שלא נוהגת היום, למרות שמטרתה
 למנוע כניסת טמאים לתוך המקדש, בכל זאת לא קיימת היום מצות שמירה כפי שיבואר
 להלן.

ולנימוק זה של רש"י, הגר"א וכו', לכאורה צריך ביאור, מנא להו לשלב מצוה
 באזהרת התורה 'זור לא יקרב' או 'זהור הקרב יומת' (במדבר א, נא; ג, לח; יח, ז)
 וקיימא לן זר ששימש במקדש חייב מיתה (סנהדרין דף פג, ב), הרי למנוע זר
 מהמקדש הוא כשאר חיובי תורה שנצטוונו לאפרושי מאיסורא כל אדם מישראל (עיין
 בבא קמא דף כח, א; רמב"ם הלכות עבדים ג, ה), כי כל ישראל ערבים זה לזה, ואם
 כן מה קשור עניין זה לשמירת המקדש? (עיין בעיר הקודש חלק ד, דף לו). ויש
 ליישב — באמת לגבי המקדש יש צורך באזהרה מיוחדת למנוע אנשים זרים מלהיכנס
 למקדש ולהפרישם מאיסור חמור שעונו מיתה בירי שמים (סנהדרין פד, א) כי כיון
 שנפשם של ישראל משתוקקת לבוא למקדש, 'אהבתי מעון ביתך' (תהלים כו, ח), 'כספה
 וגם כלתה נפשי' לחצרות ה' (שם פד, ג), ויש חשש שייכנסו מרוב קרבתם ולהיטותם
 למקור הקודש, וכפי שעשו בני אהרן — נדב ואביהוא — שמרוב תשוקתם ושמחתם
 ביום חנוכת המשכן נתערבבה דעתם להיכנס לפנים ולהקריב קרבן שלא נצטוו מפי
 משה (עיין ויקרא רבה כ; ובפירוש הביאור) ולכן נעשו למרות שחטאו מתוך געוועי
 אהבה וכיסופים עזים לקודש. ולפי זה נצטוונו לשמור על המקדש למנוע כניסת זרים.
 ואפילו כהנים עצמם שאסורים בעבודה שאינה מיוחדת להם — נקראים 'זרים' לענין
 זה, שהרי אמרו 'משורר ששיער בשל חבירו חייב מיתה' (ערכין דף יא, ב) וכפי
 שכתב הרמב"ם (הלכות כלי מקדש ג, י): "מוזהרין הלויים שלא יעשה אחד מלאכת
 חבירו, שלא יסייע המשורר לשוער ולא השוער למשורר, שנאמר 'איש איש' על עבודתו
 ואל משאו". הרי מבואר, שאסור להחליף תפקידים, וכל אחד ביחס לעבודת חבירו
 נקרא 'זר', ועל זה נאמר כפי שדרשו בערכין (יא, ב) 'זהור הקרב יומת' (במדבר ג, לח),
 לכן, מכוח הפחד של כניסת זרים למיניהם, נצטוונו לשמור על כל מהלך העבודה
 וסדריה בבית המקדש, שהרי הפיקוח על מהלך תקין התחיל מן ההשכמה, שלא יתערבו
 השומרים בשוערים וכו'. לכן גם המגיעה של ישראלים, טמאים וכו' היא חלק מן

הפיקוח הכללי שהכהנים והלוויים נצטוו לשאת בעול שמירת המקדש, כליו, ועבודתו, לבל יחולל על ידי כניסת זרים וטמאים למקור גילוי השכינה. לכן מצווה מיוחדת לשמור על המקדש, כי במצוה זו מתוסף גם העניין של איסור החלפת העבודה בין כהן ללוי, או בין שוער למשורר, כי בלי הציווי, היתה 'הוה אמינא' שאין שום איסור בדבר כי הרי כולם כהנים ולוויים שנצטוו בעבודת המקדש.

ג. נושאי עבודת השמירה

השומרים הם הכהנים והלוויים — שנאמר: "וגם את אחיך מטה לוי ... וישרתוך ... לפני אוהל העדות" (במדבר יח, ב), מזה למדו במסכת תמיד (דף כו, ב) ובריש מסכת מדות שהכהנים הם עיקר השמירה, והלוויים טפלים להם, שהרי הכהנים שומרים למעלה, והלוויים למטה, הכהנים שומרים בשלושה מקומות והלוויים בעשרים ואחד מקומות. מטעם זה היו בית אבטינס ובית הניצוץ ששם שמרו הכהנים בנויים עליות, ובית המוקד ששם שמרו הלוויים — היה כיפה בנוייה על גבי לשכת אבנים (עיין שם במדות). וכן כתב הרמב"ם (בית הבחירה ז, ב): "והשומרים הם הכהנים והלוויים" ... ובהלכה ד, פרק ח כתב: "מצות השמירה שיהיו הכהנים שומרים מבפנים והלוויים מבחוץ", וכן הוא בספרי (קורח יח), אלא שצריך עיון על הרמב"ם שתפס כספרי ושבק הגמרא כתמיד שאמרה שהכהנים שומרים למעלה והלוויים למטה.

והחינוך (מצוה שפח) הדגיש באמרו "ונהגת בכהנים ולוויים ... כי הם נתייחדו בצוואת שמירת המקדש ולא הישראלים. ולגבי מקום השמירה, אמרו שהכהנים שמרו מבפנים, אולם יש מחלוקת, מה משמעות 'בפנים' — האם זה מקום שנתקדש בקדושת 'עזרה' או לא? המנחת חינוך (שפח) סובר, הא דאמרו הכהנים שמרו 'בפנים', אינו רוצה לומר לפנים על מקום המקודש בקדושת העזרה, אלא בפנים, מבתי הלשכות שלא נתקדשו בקדושת העזרה, שכן הרי מסתמא שמרו במקום שאפשר לשבת, ובעזרה אין יכול לשבת אלא ממלכי בית דוד, וכן כתבו המפרש והתוספות יום טוב בריש תמיד. אולם הראב"ד (מובא במלאכת שלמה שם) כתב, שהכהנים שמרו במקום המקודש, ואין לחוש לישיבה כי היא חלק מהמצוה. וכן כתבו כמה אחרונים.

ולכאורה מדברי הרמב"ם והחינוך הנ"ל משמע, שרק הכהנים והלוויים כשרים לשמירה, אבל הישראלים פסולים לשמירה. אולם אין הדבר פשוט, כי הרי לפי מה שכתבנו למעלה, שהשמירה היא מטעם כבוד ומעלה, כפי שנימקו הרמב"ם והחינוך דעיינא, או מטעם היסוד הדעת כנימוקו של הרא"ש, הרי עיקר המצוה לשמור על בית ה' לכבודו ולזוכרו. אם כן, כל פסולי עבודה כשרים, שהרי גם קטנים כשרים לשמירה (עיין המפרש תמיד דף כו, א). ולפי זה, מה שכתבו הרמב"ם והחינוך שמצוה בכהנים ולוויים לשמור, מוכרחים לומר, שאין זו מצוה מיוחדת אך ורק לשבט לוי אלא בעיקר זו מצוה כללית על השבט כולו, ונתוספה לו גם שלא בשעות עבודתו. אבל אין איסור מוחלט על הישראלי לשמור, אלא שלא נצטוו לשמור במיוחד, וזה לענ"ד מדוקדק בלשון החינוך שכתב, "כי הם נתייחדו בצוואת שמירת המקדש ולא הישראלים".

הרי מפורש רק הכהנים נתייחדו, אבל אין איסור על הישראלים לשמור, ואין הם מפריעים בעד הכהנים והלוויים. וכן כתב המנחת חינוך, שהישראלים אינם אסורים בפעולה זו. אבל האבני נזר' חולק וסובר, ששמירה מוגדרת כ'עבודה', וזו אסור בעבודה, כי 'השומרים' נחשבים כעובדים במקדש, ועל זה נאמר 'זהו הקרב יומת'.

ד. שמירת מקדש — אם נוהגת בזמן הזה או לא

אחרי בירור הדברים בעניין השמירה ונימוקיה עלינו לברר אם המצוה הזאת נוהגת גם בזמן שאין המקדש קיים. ומצאנו שהאדמו"ר מסוכוטשוב בעל 'אבני נזר' (חלק יורה דעה סימן תמט) נשאל מירושלמי אחד על דבר העמדת משמרות לשמירת מקום המקדש בזמן הזה. נססה להציץ בדברי הראשונים והאחרונים בעניין זה, ולהביא את דברי הגאון האדמו"ר שהאריך לברר נושא זה. ובחסדי ה' שזכינו, שהשאלה מעשית כיום, הרי נססה כפי ענין לברר את הנקודות ההלכתיות בסוגיה, אולם לא להלכה ולא למעשה כהודעת הגאון, אלא כמשא ומתן בעלמא.

הנה מדברי הרמב"ם (בית הבחירה ה, א) משמע בפשטות, שמצות שמירה אינה נוהגת בזמן הזה, שהרי לא כתב שתהיה נוהגת עכשיו כמו שכתב לגבי מורא מקדש (שם ז, א). ובוודאי, לפי מה שכתבנו לעיל שחיוב שמירה נובע מדין פלטרין, כשהבית בנוי והיכל עומד על תלו כפי שהסקנו מהרמב"ם בפרק המצוות (מצות עשה כב), הרי פשוט כיום שאין היכל, אין מצוה זו נוהגת, כי הרי היא מנומקת לרמב"ם ודעימיה כשמירה של כבוד, של מעלה ויקר, כעין שמירת ארמונות מלכים. ואם כן כשאין הארמון קיים אין מה לשמור, ולכן פשוט שאינה נוהגת כיום. וכן כתב החינוך (מצוה שפח) להדיא: "ונוהגת בכהנים ולויים בזמנים הבית". וכן לנימוקו של הרא"ש, אין מצות שמירה, כי הרי בעל כרחנו מוסחת דעתנו מעבודת המקדש השומם, כי בחרבנו ניטל כבוד חיינו ותפארתנו, ואין מציאות של זכירתו על ידי העמדת משמרות. זכרונו הוא התפילה לבניינו והעיסוק בהבנת פסוקים סתומים הדינים בתבנית המקדש ובגיבוש תכניות לבניינו (עיין רמב"ם בהקדמתו לסדר זרעים; תוספות יום טוב בהקדמתו לספרו 'צורת בית המקדש'; רבנו בחיי סוף ויקהל; מקדש מלך דף א).

ודעת האבני נזר' (יורה דעה חלק ב סימן תמט), דאין מצות שמירת מקדש בזמן הזה אפילו לנימוקו של הגר"א ודעימיה משום דשמירת המקדש נחשבת כ'עבודה' לדעת כמה מהראשונים ובראשם רבנו הרמב"ם שהשמירה היא 'עבודה' וצריך לשמור בבגדי כהונה (רמב"ם הלכות כלי מקדש ג; הלכות בית הבחירה ה, ו). זו ההוכחה של האבני נזר', ששמירה נחשבת כעבודה מעצם העובדה ששמרו בבגדי כהונה, כי אם לא היתה 'עבודה', הרי אסור לשמור בהם, כי הרי הרמב"ם כתב שאבנט אסור בלבישה שלא בזמן עבודה. אולם יש לדחות הוכחה זו ולומר שבאמת השמירה אינה מוגדרת כ'עבודה' ממש אלא כמצוה המסתעפת מן העבודה הנעשית ביום וממשיכה בלילה. לכן אינה נחשבת כעבודה ממש, אלא 'צורך עבודה'. וכידוע התירה התורה לבישת

בגדים גם לצורך עבודה ולא רק בשעת עבודה ממש (עיין שאגת אריה סימן כט—ל), והראיה לזה היא מיומא (דף סח, ב), שמדייקת הגמרא שם, שהכהנים היו אוכלים קדשים בבגדי כהונה כיוון שהאכילה היא לצורך 'העבודה' משום שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים (פסחים דף נט, ב; יבמות דף מ, א ויומא דף סח, ב), לכן מותר לכהנים לאכול הבשר כשהם בבגדי כהונה, לפי זה גם שמירה צורך עבודה היא, כאכילת קדשים, ואינה גרועה מהם ובפרט לטעמו של הרא"ש, כי הרי בלילה אין עבודת הקרבנות והשמירה בלילה ממשיכה את העבודה של היום. לכן הותרה לבישת בגדי כהונה גם בזמן שהכהן אינו עושה עבודה ממש אלא דבר שהוא לצורך עבודה (עיין שו"ת הר צבי קונטרס עבודת בית הבחירה סימן ח). — ועוד המשיך ה'אבני נזר' בהנחתו, מאחר שהשמירה נגדרת כעבודה, הרי כולנו טמאי מתים, וטמא פסול לעבודה גם אם הוא עושה את עבודתו מחוץ למקדש. לכן, אפילו יעמוד חוץ להר-הבית וישמור — פסול. אולם גם זה אפשר לענ"ד לדחות — שכן ה'אבני נזר' נימק טעם השמירה — כדי למנוע כניסת זרים, ואם כן, מאחר שההלכה היא שקדושת המקום אינה בטלה עולמית, כפי שהאריך להסביר הרמב"ם (הלכות בית הבחירה ו), וכך העלו להלכה רוב גדולי הראשונים והאחרונים, הרי לפי זה יש חיוב לשמור על קדושת המקום, לבל יכנסו שם טמאים ובפרט שכולנו טמאי מתים. אם כן לפי זה, מצות שמירה נזהגת גם בזמן הזה. ואם תשאל, הרי כולנו טמאי מתים ופסולים לשמירה? על זה יש לומר, טומאה הותרה בציבור, ולכן ישמרו גם כהנים טמאים. ובפרט לפי מה שהעלינו שהשמירה אינה עבודה ממש, אלא 'צורך עבודה', גשמש בכלל 'טומאה הותרה בציבור' ונעמיד כהנים שומרים בפני הר הבית לשמור לבל ייכנסו יהודים לתוכו. והנה על הנחת ה'אבני נזר' ששמירה היא 'עבודה' יש שסתרו הנחה זו מהסוגיה במסכת תמיד (דף כז, א), האומרת ששמירה הותרה בישיבה וכן מוכח במדות (א, ב). והרי כלל ידוע, שעבודה שנעשית בישיבה פסולה שנאמר 'לעמוד לשרת' (דברים יח, ה; וזבחים דף כג, ב). ואם שמירה נחשבת כעבודה, איך מותר לשמור בישיבה, הרי עבודה בישיבה פסולה? ! אלא מוכרחים לומר, ששמירה אינה עבודה ממש; אלא כפעולה הנעשית לצורך עבודה, פעולות כאלה לא נפסלו בטמאים או בישיבה. אולם סתירה זו אינה החלטית, כי הרי מצאנו מחלוקת, איפה שמרו הכהנים — אם 'מבפנים' המקודש בקדושת עזרה או לא. והבאנו לעיל, מחלוקת ה'מנחת חינוך' והראב"ד, שלפי הראשון שמרו במקום שאפשר לשבת כשהיו עייפים, ולא בעזרה כי אין ישיבה בעזרה המקודשת אלא למלכי בית דוד (יומא דף כה, א) וזאת נלמד מן הפסוק 'לעמוד לשרת' (דברים יח, ה, יומא דף כה, א ורש"י שם), או מטעם שאין כבוד שמים בישיבה (סוטה דף מ, ב ורש"י שם). והראב"ד סובר, שהכהנים שמרו במקום המקודש, והישיבה היא חלק ממצות השמירה ואין לחוש לזה. לכן אפשר לומר שה'אבני נזר' סובר כ'מנחת חינוך', שהשמירה אינה במקום המקודש, שבו מותרת הישיבה. אלא שעדיין קשה, הרי סוף סוף היא עבודה, ועבודה פסולה בישיבה? ! לכן מוכרחים לומר, שיסבור כמו הראב"ד, שהישיבה היא חלק ממצות שמירה, כי השומר עשוי להתעייף, ואי אפשר לעמוד כל הזמן. לכן במקרה כזה אין הישיבה פוסלת, ובפרט לטעמו של רש"י בסוטה

(דף מ, ב), שאין כבוד שמים בישיבה, הרי כאן בשומרים, זה שיושב, אינו משום תענוג אלא משום עייפות וליאות גופנית והתורה התחשבה בם, כי לא ניתנה התורה למלאכי השרת. כך נראה לענ"ד להליץ על ה'אבני נזר'.

אולם קשה עליו מעניין אחר והיא שמירת קטנים, שהרי אם השמירה נחשבת כ'עבודה' איך מותרת בקטנים — הרי הלכה מפורשת שעבודה כשרה רק בגדולים (עיין רמב"ם הלכות כלי מקדש ג, ז) וזה היתה תמיהתו של ה'משנה למלך' (הלכות בית הבחירה ח, ה). וצריך עיון על ה'אבני נזר' מענין זה. אולם יש ליישבו על פי ה'מנחת חינוך' (שפח) שהשיב על זה שאינו מבין תמיהת ה'משנה למלך', כי הרי מצינו שאכילת קדשי קדשים היא מצות עשה (רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק י) ונמנית במניין המצוות, ומבואר שם (הלכה יז), שקטן מותר להאכילו קדשי קדשים. חזינו, שאף שהיא מצות עשה, מניחין לעשותה לקטנים אף שאינם בני מצוה. מכל מקום המצוה מתקיימת, ולכן גם בשמירה, למרות שהיא עבודה ונחשבת מצות עשה, בכל זאת יוצאים בה על ידי קטנים כדעת המפרש (עיין שם ב'מנחת חינוך'). ויש לדחות, כפי שה'אבני נזר' בעצמו רמז לזה, שיש לחלק בין מידי דאית ביה הנאה כמו אכילה, למידי התלוי במעשה כמו שמירה. לכן מוכרח לומר אליבא דה'אבני נזר', שהשומרים היו גדולים ולא קטנים כפי שכתב המפרש.

והנה הנחתו של ה'אבני נזר' היא רק לדעת הרמב"ם, הנוקט שהשמירה היא עבודה, אבל לדעת הרא"ש והמפרש (ריש תמיד) שכתב שהשומרים היו קטנים מבן יג שנה, מוכח שהם סוברים ששמירה לאו עבודה היא, כי אם היא עבודה, איך מותרת בקטנים, הרי קטנים לאו בני עבודה גיבהו, וגם לאו בני שמירה גיבהו. אבל אם השמירה באה רק כדי למנוע היסח הדעת, כפי שכתב הרא"ש, הרי קטנים ופסולי עבודה כשרים לה, משום שהמצוה היא שהמקדש יהיה שמור לבל נסיח דעתנו ממנו. לפי נימוק זה, גם בזמן הזה שייכת שמירה בכהנים, כדי שלא נסיח דעתנו ממקום המקדש, כי לפי הרא"ש, אין השמירה מדין פלטריין, בניין, אלא מדין 'היסח', ולכן אפילו בזמן הזה יש לומר לדידו ששייכת מצות שמירה. אולם בעניין זה, מידי פלוגתא לא נפקינו, והדבר שנוי במחלוקת האחרונים, וסברות מתחלפות לכאן ולכאן. ונגסה להביאם :

החינוך (מצוה שפח) והרמב"ם (הלכות בית הבחירה ח, ו), כתבו שמצות שמירה היא עבודה, וצריכה בגדי כהונה, ולכן אי אפשר לקיים שמירה היום. וכן כתב בעל ה'אבני נזר' (חלק יורה דעה תמט).

ועוד כתב ה'אבני נזר' נימוק אחר שלא שייכת בזמן הזה והוא, שאין יודעים כיום את המשמרות שסידרו שמואל ודוד (עיין רמב"ם מהלכות כלי מקדש ג, ט; ד, יא), והלכה פסוקה שמשורר ששיער חייב מיתה (ערכין דף יא, ב), לכן אסור לבן לוי לשמור כיום שמה מן המשוררים הוא.

נמצא לפי ה'אבני נזר', שהן הכהנים והן הלוויים אסורים בשמירה, ולכן לא שייכת היום שמירה משני הטעמים הנ"ל, כלומר ה'אבני נזר' מתנגד להעמיד משמרות משתי הסיבות, למרות שיש מקום לשמור על מקום המקדש גם כיום, כדי למנוע

טמאים מלהיכנס, כי השמירה כעת מחוץ להר הבית אינה בגדר עבודה. אבל בהצבת משמרות נותנים לשמירה תוקף של 'עבודה' וזה אסור משתי הסיבות הנ"ל. אולם כל החששות של ה'אבני נזר' קיימות רק כשמניחים שהשמירה היא בגדר 'עבודה', אבל אם השמירה היא למטרה של מניעה, ולא בתורת 'עבודה' כפי שהדגשנו למעלה, הרי מותר להציב משמרות בפתח הר הבית למנוע כניסת יהודים להר הבית, ובפרט לפי ה'מנחת חינוך' (מצוה שפט), שאין כל איסור לישראל להתעסק במלאכת הלויים, אם כן הרי אפשר להציב ישראלים לשמור.

אמנם האחרונים נחלקו בעניין זה: בספר 'משכנות לאביר יעקוב' (חלק א-ב) האריך להוכיח, שמצות שמירת מקדש נוהגת גם בזמן הזה כמו מצות מורא, כיוון שקדושת המקדש לא בטלה. ולכן, כדי למנוע שלא יכנסו טמאים, אפשר לקיים שמירה סביב שערי הכניסה להר הבית, אפילו על ידי כהנים ולויים, ומוכרחים לומר לדעתו שלגבי כהנים — טומאה הותרה בציבור, ולגבי הלויים — אפשר לומר כמו שכתב ה'כלי חמדה' (קורח), שרק משורר המסייע לשוער הוא שאסור, אך משורר הנוטש לגמרי תפקידו ולעבור לתפקיד אחר — מותר לחלוטין. ולכן גם כאן אפילו נאמר שמשמר זה שייך למשוררים, הרי יכולים לנטשו ולעבור לתפקיד שוערים שהם שומרים. וכדעה זו, נוטה ה'אדרת' (שם חלק ב, דף ט, א).

אולם דעת הגאון מהר"י מקוטנא (שם, בח"ב) וכן האדמו"ר ממונקטש בספרו 'עולת תמיד' (ריש תמיד), שלא שייכת מצוה זו משום שהשמירה קשורה עם הכניין, עם הפלטיון, וכשאינו קיים, אין על מי לשמור. ועוד, כיוון שהישמעאלים מתפללים שם, הרי אם נציב משמרות, נראה כנותנים כבוד לטומאה שלהם — וזה אסור. וכן דעת ה'מעשי למלך' (סוף הלכות בית הבחירה), שאין מצות שמירה היום, כיוון שאין בידינו יכולת לעכב הגויים מלהיכנס, ואם נעמיד שומרים יהיה חיוב עלינו לעכב עליהם, וכיוון שאין באפשרותנו הרי כאילו בידיעתנו נכנסים לשם, ובאופן כזה איכא איסורא. אולם ה'אבני נזר' אינו מסכים עם שיקול זה של ה'מעשי למלך', כי אפילו לא נוכל לשמור נגד הגויים מכל מקום שייך שימור נגד ישראל כי גוי אינו מקבל טומאה מן התורה. ולענ"ד, סיבה זו של ה'אבני נזר' נסתרת, כי הרי למרות שאין גוי מקבל טומאה מן התורה בכל זאת מדרבנן מקבל (עיין 'שדי חמד' בכללים — כלל כו מערכת ז, אות לג) או שבגדיהם מקבלים טומאה מן התורה (שו"ת הר צבי קונטרס עבודת בית הבחירה בזמן הזה). ומצאנו שבאמת אסרו על לויים מלהיכנס לחיל (עיין כלים א, ח; תוספות יום טוב מדות ב, ג) ולכן, הואיל וחייבים למנוע כניסת גויים, וכיוון שאין באפשרותנו, הרי כאילו נכנסים בידיעתנו, ואיכא איסורא בזה כמו שכתב ה'מעשי למלך'.

וראייתו ל'בעל עיר הקודש' (חלק ד דף לו), שהעלה עוד כמה נימוקים שבגללם לא שייכת מצות שמירה היום:

א) הרי היום השמירה שייכת רק מחוץ להר הבית, ומקרא משמע שעיקר המצוה היתה על הכהנים בפנים והלויים מבחוץ וכשאין השמירה במקום הכהונה, איננה גם מבחוץ. אולם זה אפשר לדחות, כי הרי אף שהכהן עומד בחוץ מכל מקום העבודה

נעשית בפנים (עיין ראב"ד ביאת מקדש ח, ו). ועוד, הרי אמרנו למעלה שגם ישראלים אינם אסורים בפעולת השמירה ואם כן היום אפשר להציב ישראלים בתור שומרים. (ב) לפי נימוקו של הרמב"ם ודעימיה, שהשמירה היא מדין פלטרין, הרי אין מה לשמור, ובפרט שעיקר השמירה היא כבוד ומעלה, והרי היום חרב וגלה כבוד מאתנו וממקום קדשנו.

ג) המצוה היא על שבת לוי, ובזמן הזה אין בארץ ישראל כללות הלוויים, ואם כן על מי תחול המצוה. אולם גם זה אינו מעכב, משום שכפי שאמרנו אפשר להפעיל ישראלים הכשרים גם כן לפעולת השמירה כפי שהוכיח ה'מנחת חינוך'.

בסיכום — החינוך, הרמב"ם, ה'אבני נזר', ה'מנחת אלעזר', מהר"י מקוטנא ו'מעשי למלך' סוברים שאינה נוהגת בזמן הזה. ואלו, לרא"ש, למפרש, לבעל 'משכנות לאביר יעקוב' ול'אדרת' מצות שמירה נוהגת גם בזמן הזה. והואיל ומידי פלוגתא לא נפקינן, הרי יש חיוב לאפרושי מאיסורא, למנוע אנשים מעלות בהר הקודש. עקב היותם טמאי מתים, ועל כל אחד מ'ישראל לא רק בית דין, מחוייב להפריש מאיסורא כמבואר בש"ס (בבא קמא דף כח, א) וב'קצות' וב'נתיבות' (חושן משפט סימן ג) ובפרט איסור חמור של כרת. ולכן, כדי למנוע מכשול חמור זה, על הרבנות הראשית להזהיר בכתב ובעל פה על מורא מקדש, או להעמיד 'שוטרים' שיקפידו על הכניסה להר הבית לפחות לעכב היהודים מלהיכנס, כי חומרת העונש של 'כרת' מחייב זאת.

ונסיים בנבואת ישעיה: "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה" (ישעיה סב), ותפילות האבות והמלאכים תסייענה לבנין בית תפארתנו — אמן.